

دکتر یزدی: انقلابی ایرانی، نگران اما پابرجا

یادداشت نشریه "روز" برگردان گفت و گوی دکتر ابراهیم یزدی با نیویورک تایمز

یکشنبه ۲۸ بهمن ۱۳۸۶

انقلابیون ایران دقیقاً می‌دانند خواهان نابودی چه چیز هستند، اما اغلب توانایی پیش‌بینی اتفاق بعدی را ندارند. این موضوع درباره ابراهیم یزدی و بسیاری از متحدان انقلابی او صدق می‌کند. پس از گذشت سه دهه از پیدایش انقلاب، آنها هنوز خاطره روزی را که شاه از ایران فرار کرد، گرامی می‌دارند، اما در عین حال با یک واقعیت تلخ نیز دست و پنجه نرم می‌کنند: آنها از چیزی که به ایجاد آن کمک کرده‌اند، کنار گذاشته شده‌اند. ایران در ماه جاری بیست و نهمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی را جشن گرفت، اما افراد بسیاری مانند آقای یزدی که پایه گذاران انقلاب بوده‌اند، در هیچ جشن رسمی شرکت نداشته‌اند.

یزدی در مصاحبه‌ای درباره حکومتی که وی به برپایی آن کمک کرد، می‌گوید: "البته این حکومت یک حکومت سلطنتی نیست، یک حکومت جمهوری است. با این وجود، نظام سیاسی اساساً یک نظام خودکامه است. بسیاری از حقوق اساسی و آزادی‌ها دائماً نادیده گرفته می‌شوند. از این‌رو، یک منبع الهام بخش انقلاب یعنی احیای حاکمیت مردم، دموکراسی و غیره هنوز محقق نشده است." یزدی با تسخیر سفارت آمریکا در ایران در سال ۱۹۷۹ مخالف بود، اما این بدین معنی نیست که او طرفدار آمریکاست. او منتقد سیاست‌های واشنگتن در قبال ایران و دشمن صهیونیسم بود، اما در عین حال خواهان کشوری برخوردار از روابط عادی بود، کشوری که توسط جامعه بین‌الملل به رسمیت شناخته شود و منزوی و تندرو نباشد. او می‌گوید می‌دانسته که گروگانگیری دیپلمات‌ها منجر به ایجاد حکومتی مانند حکومت فعلی خواهد گشت، حکومتی که همواره به رادیکال‌ترین دیدگاه‌ها بها می‌دهد. غیرمنتظره است که یزدی امروز خود را با برخی از آن گروگانگیرها مانند عباس عبدی، که اکنون خواهان اصلاح نظام هستند و بخاطر نظراتشان به حاشیه رانده شده‌اند، متحد می‌بیند. عبدی می‌گوید: "ما آن زمان تصور می‌کردیم خیلی چیزها می‌دانیم. همه چیز ساده بنظر می‌رسید. فکر می‌کردیم اگر فقط شاه برود، همه چیز حل و فصل می‌شود. اما انقلاب کار درستی بود، هیچ گزینه و راه‌حل دیگری وجود نداشت."

یزدی می‌گوید او یک اصولگراست، اما منظور او این است که او یک روشنفکر مسلمان است و در پایبندی به شعایر و تعالیم دینی سنت‌گراست. اما او یک دموکرات سرسخت است که دموکراسی را نه براساس ساز و کار حکومت، انتخابات و نهادها بلکه بر مبنای دیدگاه‌ها تعریف می‌کند. او می‌گوید: "ما تساهل و مدارا را مؤلفه اصلی دموکراسی می‌دانیم. خداوند همه ما را یکسان خلق نکرده است - ما با یکدیگر متفاوتیم - جامعه بشری یک جامعه کثرت‌گراست. خداوند در قرآن به ما می‌گوید که انسان خلق شده است تا آزاد باشد. بنابراین ما آزاد هستیم بیندیشیم و متفاوت بیندیشیم. از این‌رو، هدف دموکراسی شناختن طبیعت کثرت‌گرای جامعه بشری است. موضوع دوم تساهل و مداراست. من باید با

رقیب و مخالف خود مدارا کنم. با مدارا سازش هم بوجود می‌آید؛ بدون سازش دموکراسی ایجاد نخواهد شد."

یزدی می‌گوید، آنهایی که زمام امور را به دست گرفتند، آنهایی که صدایشان امروز، نه فقط در ایران بلکه در کل منطقه، بلندتر از سایر مسلمانان است، آنهایی هستند که کثرت و تنوع را محکوم می‌کنند و خواهان پایبندی به یک دیدگاه هستند. او می‌گوید، در ایران آنهایی که انقلاب او را ربوده‌اند، سنت‌گرایان هستند، افرادی مانند احمدی نژاد که می‌خواهند مانند رهبران دینی قرون گذشته حکومت کنند. یزدی می‌گوید: "نگرش ساده‌لوحانه حکومت این است که رهبری وجود دارد که یک شخصیت الهی است و توسط خدا انتخاب شده است، بنابراین آنها انتظار دارند که نظام مانند نظام قرون گذشته عمل کند. آنها در این امر موفق شده‌اند. آنها رهبری دارند که می‌تواند همه کار بکند. با این وجود، مشکلات همچنان به قوت خود باقی هستند."

یزدی می‌گوید: "داستان انقلاب ایران شبیه سایر انقلاب‌هاست. موضوع این انقلاب احیای حقوق و آزادی‌های مردم بود، مردمی که برعلیه رژیم ستمگر شاه بپا خاستند. فردای انقلاب، خمینی با این سؤال روبرو شد: جمهوری اسلامی چیست؟ من طرفدار قانون اساسی و انتخابات بودم. آنها با این چیزها مخالف بودند. خمینی مردد بود، اما بتدریج به محافظه‌کاران پیوست."

روز آنلاین - ۲۸/۱۱/۸۶

اما آقای یزدی همچنان خوشبین است. او می‌گوید، اندیشمندان سنت‌گرا بیش از پیش به رویکرد عملگرایانه روی آورده‌اند. به اعتقاد او، جامعه ایران در حال بلوغ است و در راه رسیدن به دموکراسی مشروع در حال عبور از یک مرحله دشوار است. او معتقد است، مشکلات اقتصادی امروز نشانه آن است که بسیاری از سنت‌گرایان باید تحولات را بپذیرند.

یزدی می‌گوید: "ایران در حال آموختن دموکراسی است، چرا که دموکراسی یک پروسه یادگیری است. هیچ کس در کلاس درس آن را فرا نخواهد گرفت. دموکراسی یک کالای وارداتی نیست. آمریکا دموکراسی را در کوله پشتی‌های سربازانش حمل نمی‌کند. دموکراسی باید از درون اتفاق بیفتد، از چالش‌ها و تجربیات خودمان." یزدی درباره افرادی که هم اکنون گرداننده حکومت هستند، می‌گوید: "آنها باید خودشان آزمون و خطا را امتحان کنند و بیاموزند که آنچه را که دارند انجام می‌دهند، عمل نمی‌کند. راه دیگری وجود ندارد."

منبع: نیویورک تایمز، ۱۶ فوریه، ۲۰۰۸